

Lina snabbt på rätt spår

Snabbspåret ledde rätt – Lina Habet från Libanon fick fast jobb som lärare efter mindre än två år i Sverige. Hon arbetar med nyanlända elever men vill gärna undervisa även elever med svenska som modersmål.

TEXT *Katarina Bjärvall*

BILD *Robert Blombäck*

Förberedelseklassen på Blommensbergsskolan har engelska med Lina Habet. Hon tränar eleverna i att ge instruktioner.

– *Filip, can you tell me how to go to the library?*

– *I don't know what is library*, säger Filip Jediński.

– Bibliotek! säger Lina Habet.

Efter två i Sverige har hon skaffat sig ett rikt förråd av svenska skolord.

Hon kom till Stockholm från Saida i södra Libanon med en lärarexamen i arabiska och engelska och några års erfarenhet av undervisning, även i matematik. Hon ville snabbt tillbaka till klassrummet, så hon hoppade på regeringens arbetsmarknadsinsats för invandrade lärare, det så kallade snabbspåret.

Yrkesförberedande studier och en kurs i lärarsvenska varvades med praktik. Lina Habet kom hit till Blommensberg, en 6-9-skola med drygt 500 elever i södra Stockholm. Efter utbildningens slut, i somras, erbjöd skolan henne en tillsvidareanställning som lärare i engelska i förberedelseklassen och som stödlärare för de elever som har arabiska som modersmål. Och nu rinner hon hemtamt nerför trapporna i den gamla byggnaden, rattar kopieringsmaskinen utanför lärarrummet, skramlar fram rätt nyckel på sin stora knippa och hejar glatt på bibliotekarien när vi stiger in i hans domän.

– *Blommensbergsskolan was my luck!* säger hon på det språk som fortfarande är tryggare för henne än svenskan.

Snabbspåret är en satsning för att kvickt hitta jobb till nyanlända personer med efterfrågad kompetens och uppehållstillstånd. Spår finns för en rad yrkesgrupper, till exempel kockar, lastbilschaufförer, samhällsvetare och socialarbetare.

Spåret för lärare och förskollärare startades 2016 och erbjuds lärare som kan arabiska, de flesta av dem från Syrien eller Irak. Spåret inleds med att varje lärare får sina kvalifikationer kartlagda. Kärnan är sedan den halvårslånga utbildningen med praktik två dagar i veckan, studier i lärarsvenska en dag i veckan och yrkesförberedande studier två dagar i veckan. Det momentet hålls till stor del på arabiska och spänner från faktakunskaper om juridik, läroplaner och kursplaner över pedagogisk historia till fördjupade insikter om värdegrund, konflikthantering och om lärarroller i olika kulturer. Särskild vikt läggs vid synen på auktoritet, något som kan få betydelse för relationer med elever och föräldrar.

Efter utbildningen får varje lärare en studieplan som visar vad som krävs vidare för att nå förskollärarexamen eller lärarexamen och lärarlegitimation. De allra flesta behöver mer studier, dels i svenska och dels inom olika ämnen, ofta pedagogik. Ibland kan det krävas ytterligare flera års pluggande.

Lina Habet är mycket nöjd med utbildningen på Stockholms universitet.

– Vi fick lyfta fram fördelarna från varje land. I Syrien är allt i skolan gratis för alla, i Irak är de bra på arabisk litteratur och i Libanon har vi en stor del av undervisningen på engelska eller franska. Lärarna sa att vi skulle ta med oss det bästa vi hade och blanda det med det vi kunde få här. Vi lärde oss allt, från skollagen till han och hon och hen.

Vad tycker du om hen?

– Jag respekterar dem som vill bli kallade hen. Det är inte accepterat i mitt land, men sådana människor finns där också. Om deras frihet inte påverkar min så respekterar jag det.

Lina Habet har på flera sätt ovanligt goda förutsättningar att snabbt etablera sig. Hon kom till Sverige för att hon gifte sig med en libanesisk man som bor och arbetar här sedan många år. Hon har alltså inga krigserfarenheter bakom sig och inte heller någon svår asylprocess. Hennes kunskaper i engelska är också en särskild tillgång.

Redan under praktiken vågade hon ta plats i klassrummet. Och en morgon efter två månader blev hon plötsligt ombedd att hoppa in som vikarie för en mattelärare som var sjuk. Det blev en av de första byggstenarna i hennes identitet som svensk lärare.

– Jag var lite blyg, men det blev bättre. Jag märkte att jag kunde få eleverna att lita på mig genom att hjälpa dem och visa dem lite annorlunda sätt att lösa matteproblem.

Många snabbspårslärare är oroliga för att deras svenska språk inte ska räcka, berättar Alexander Ringholm som kartlägger deltagarnas kompetens på Stockholms universitet. Det händer att till exempel ämneslärare säger att de vill jobba i förskolan.

– De tänker att det måste vara enklare. Då får vi informera om att det ju är de små barnen som behöver arbeta mest med sin språkutveckling och att det även ingår mycket dokumentation i förskolläraryrket. Men det är deltagarna själva som måste göra det medvetna valet, säger Alexander Ringholm.

Det är inte helt ovanligt att lärare hoppar av. När vägen till en lärarexamen är så lång så inser en del att de hellre vill använda sina ämneskunskaper till exempelvis en ingenjörsexamen. Andra slutar för att de får jobb under sin praktik. Ofta handlar det om tidsbegränsade arbeten som elevassistenter, lärarassistenter eller studiestödjare, säger Sara Petersson, ansvarig för snabbspåret hos Arbetsförmedlingen.

– Det har blivit vanligare att rektorerna rycker i dem. De ser att det här är en duktig och driven person. Och lärarna bli ofta smickrade och de får också en inkomst, så vi förstår att de tackar ja. Men när den tillfälliga anställningen sedan tar slut så är de tillbaka på ruta 1.

Men Lina Habet med sin fasta tjänst fortsätter sina studier. Hon har gått ner i arbetstid till 85 procent och är ledig på tisdagarna för att hinna plugga svenska.

Blommensbergsskolans rektor Helena Forsell vill gärna locka till sig fler lärare från snabbspåret.

– Vi behöver ju pedagoger! Och så kan de bidra med fler språk i de klasser där de jobbar. Och det är jättebra för eleverna i förberedelseklassen att se att det finns vuxna som har kommit hit ganska nyligen och som är på väg ut i arbete.

På Blommensbergsskolan finns idag ett antal lärare med utländsk bakgrund, och Helena Forsell vet att de kan bli extra utsatta för kritik.

– Elever och föräldrar kan vara enormt kritiska om någon inte har ett perfekt uttal. Ofta är det en grupp som går ihop och säger ”vi förstår inte vad hon säger”. Det kan hända även om läraren talar svenska på en nivå som nästan är som en dialekt. Då handlar det egentligen inte om språket, utan om annat.

Vad?

– Kanske fördomar. Eller en oro för att läraren inte har kompetens. Där är det väldigt viktigt att vi som ledning stöttar läraren. Man kan vara otroligt skicklig på svenska fast man inte har svenska som modersmål.

Lina Habet siktar på att i sommar klara av svenska som andraspråk 3 och få en lärarlegitimation i engelska och i arabiska som modersmål. Då blir hon också behörig att söka till universitetet för att studera matematik och bli legitimerad även i det ämnet.

Hon vill gärna undervisa elever med svenska som modersmål i matte och engelska. Rädd för kritik? Inte då, säger hon.

– Jag erkänner att jag kan säga fel och jag vill gärna bli rättad. Jag uppskattar verkligen om eleverna hjälper mig, det stärker mig och mitt sätt att arbeta.

Men hon vill inte släppa timmarna i förberedelseklassen.

– Jag gillar det så mycket – deras olika kulturer och erfarenheter och nivåer. Och jag tycker om att se hur de lär sig handskas med varandra och hur de ger varandra råd om hur de ska hantera Sverige.

Det märks under lektionen i engelska, när Lina Habet ber eleven Podrycja Kaspnyk att kliva in mellan bänkraderna och följa instruktionerna.

– *Go left! Now turn right! And stand in front of me!*

Kompisarna ropar ”vänster!” och ”höger!” för att reda ut begreppen. Podrycja fnissar, svänger rätt och fel, skrattar.

Och Lina Habet ler. Hon trivs i sin svenska lärarroll.

– Eleverna från Syrien tycker att jag är snäll. Där blir man utestängd om man kommer för sent. Men jag tycker att det är bra att man ger eleverna ansvar, för då testas deras personlighet. Fast mobilerna borde de få lämna i skåpen.

Fakta/Snabbspåret för nyanlända lärare

Snabbspåret för lärare är en arbetsmarknadspolitisk insats riktad till nyanlända lärare som kan arabiska. Kärnan är en 26 veckor lång utbildning baserad på sex universitet (Stockholm, Göteborg, Linköping, Malmö, Umeå och Örebro). Svenskstudier och praktik ingår också.

Den största deltagargruppen är ämneslärare inriktade på undervisning på motsvarande högstadiet och gymnasiet. Den näst största gruppen är klasslärare, som kan undervisa i grundskolan upp till ungefär årskurs 6. Den minsta gruppen utgörs av förskollärare.

Lärarnas kvalifikationer varierar stort. Några med färsk lärarutbildning har efter insatsen bara behövt komplettera med mer svenskstudier för att få en lärarlegitimation. Men de flesta behöver ytterligare studier, ofta i pedagogik och metodik. Det gäller bland annat de som har kommit in i yrket genom sitt ämne, till exempel en kemist som har blivit kemilärare. Dessa kompletteringar kan de göra inom Utländska lärares vidareutbildning (ULV) som ges vid de universitet där snabbspåret finns.

I februari 2018 hade nästan 1 000 lärare påbörjat snabbspåret. Av dem hade drygt hälften slutfört utbildningen, runt 100 hoppat av och ungefär 380 var fortfarande i utbildning. 64 procent var kvinnor och 36 procent män.